

Jazykové prostředky současné francouzštiny v oblasti ekologie.

Cílem předkládané diplomové práce je charakteristika jazykových prostředků, jež se podílejí na výstavbě odborných textů z oblasti ekologie – odborného textu populárně-naučného, vědeckého a prakticky-odborného. Metodologicky vychází tato práce z teorie funkčních stylů rozpracovaných Pražskou školou, přihlíží však též k literatuře frankofonních autorů a k metodologickému pojetí *français de spécialité* a *français technique*.

Práce má tři stěžejní kapitoly: první kapitola je věnována vymezení odborného funkčního stylu a obecné charakteristice jazykových prostředků odborné francouzštiny s příklady doloženými z oblasti probíraného tématu ekologie. Syntaktická charakteristika se neomezuje pouze na výčet pasivních konstrukcí, relativních vět a kondenzorů; všímá si též specifických znaků, jako např. expanze, uvolněný participiální přístavek hierarchizující zhuštěnou informaci, tematizující příslovečné určení a jeho mobilita. Zvláštní pozornost věnuje diplomantka elipse, již charakterizuje jako kondenzační prostředek podmíněný znalostí kontextu a vedoucí k syntaktickému paralelismu umožňujícímu snazší orientaci textem. U charakteristiky morfologických prostředků by měla očekávala, že vyjádření rozkazovacích vět v prakticky-odborných textech (návodech k činnosti) bude zařazeno mezi prostředky větné stavby podobně jako pasivní transformace a zevrubné pojednání o roli pasivních konstrukcí z hlediska syntaktického, sémantického a textového. V obecné charakteristice lexika odborné francouzštiny se diplomantka věnuje terminologii a otázce mnohvrstevnosti termínů; závěrem této kapitoly podává přehled nejfrekventovanějších slovtvorných postupů.

Samostatnou kapitolu věnuje diplomantka stanovení metody rozboru zkoumaných textů v rovině pragmatické, diskurzivní, výpovědní a v rovině větně-lexikální. Jednotný metodologický postup při rozboru konkrétních textů zřetelně zvýrazňuje podmíněnost výstavby textu komunikativním vymezením, z něhož vyplývá slohový postup (hierarchizace sekvencí v rovině diskurzivní), tematická výstavba a tematicko-rematické učlenění výpovědních obsahů zapojovaných do nadvětných textových vztahů (rovina výpovědní) a výběr jazykových prostředků (rovina větně-lexikální) reflektujících konkrétní komunikativní záměry a realizující slohové postupy vzhledem ke komunikativnímu záměru a předpokládanému adresátovi. K tomuto pracovnímu rozdělení diplomantka připomíná, že jednotlivé roviny jsou komplementární a navzájem se prolínají. Analýzu konkrétních textů chápe jakožto prostředek pro vzájemné srovnání jednotlivých textů s cílem porovnat jazykové prostředky a způsob rozvíjení tématu u textů se stejným tematickým zaměřením (*trou d'ozone*), náležejících však k odlišným typům dané stylové oblasti. Tato kapitola o metodě spolu s následující kapitolou rozboru konkrétních textů prokazuje nejenom bezpečnou znalost tématu, ale zejména kreativní schopnost rozvíjení závěrů českých lingvistů (F. Daneš, J. Hrbáček, J. Chloupek), i lingvistů frankofonních (J.M.Adam, G.Vigner).

K rozboru konkrétních textů diplomantka vybrala tři texty - populárně-naučný, vědecký a prakticky-odborný, pojednávající o totožném tématu (*trou d'ozone*). Diplomantka zde prokazuje schopnost aplikovat v celé šíři poznatky z problematiky funkčních stylů, obecné lingvistiky, textové lingvistiky, syntaxe a lexikologie. Charakterizuje propojení syntaxe s tematicko-rematickým učleněním výpovědních obsahů, rozvíjení tématu, atd.; u lexika zkoumá postupy při tvorbě vědeckých termínů a dále terminologickou synonymii (*trou d'ozone* v populárně-naučném textu – *appauvrissement d'ozone /déperdition d'ozone* ve vědeckém textu) a mnohvrstevnost konkrétních termínů, např. při pronikání vědeckých

termínů do oblasti populárně-naučné (*effet de serre, gaz à effet de serre*). Rozbor každého textu uzavírá shrnutí charakterizující slohový postup, informační výstavbu textu od hypertematu k propojení tematických posloupností, jazykové prostředky syntaktické a lexikální.

- V závěrečné syntéze diplomantka na základě analýzy potvrzuje
- *explicitnost* - projevuje se např. při tematizaci opakováním výrazu nejčastěji s demonstrativní anaforou, lineárním navazováním tématu, umožňujícím postup popisu i výkladu od známého k novému, ale též tematizací konstantním tématem;
 - *ekonomičnost vyjádření* - projevuje se užitím kondenzorů nominalizačních, participiálních, infinitivních, užitím elipsy;
 - směřování k *objektivitě vyjádření* – projevuje se potlačením mluvčího, jež je však občas zpestřeno aktuálními tendencemi pronikání subjektivizujících jazykových prostředků do vědeckých i prakticky-odborných textů;
 - *nadčasovost* – projevuje se atemporalitou i „deiktickými“ odkazy do textového pole.

U všech zkoumaných textů diplomantka konstatuje heterogenost, převládající komunikativní funkci informační, slohové postupy nejčastěji v kombinaci popisný, explikativní a též injunkční.

Připomínky a dotazy:

- str. 29, 30 – v závěrečné bibliografii jsem nenašla titul, k němuž práce odkazuje - *Daneš, 1979*;
- str.47 – k rozboru výpovědi 8: příslovečné určení ve spojení *se forme à partir d'un gaz (monoxyde d'azote)* je na str.47 označeno jako příslovečné určení původu, zatímco při rozboru na str.44 je charakterizováno jako příslovečné určení způsobu
- str.71 – je adjektivum *susceptible* opravdu dějové?

Diplomovou práci doplňuje bibliografie titulů českých a frankofonních autorů zastupujících oblast obecné lingvistiky, textové lingvistiky, stylistiky, syntaxe, lexikologie. Závěrečná résumé ve francouzštině, češtině a angličtině jsou napsána výstižným a kultivovaným jazykem.

Předkládaná diplomová práce je metodologicky promyšlená, vyznačuje se komplexností rozboru a představuje zdařilý příspěvek k problematice odborného jazyka. Zpracováním tématu splňuje požadavky kladené na diplomovou práci. Doporučuji k obhajobě.

V Praze, 8.8.2008

PhDr. Hana Loucká, CSc.
vedoucí diplomové práce